MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
LINO FARRUGIA SACCO

Seduta tad-29 ta' Ottubru, 2008

Citazzjoni Numru. 529/1985/2

Lawrence Attard ghan-nom u in rapprezentanza tas-socjeta` "L. and D. Attard Company Limited"
vs
Lino Cassar in rapprezentanza tal-"Mediterranean Film Studios Limited" u b'digriet tat-23 ta' Gunju 1986 l-isem ta' Lino Cassar gie sostitwit b'Vincent Farrugia u b'digriet tal-5 ta' Gunju 2006 l-atti gew trasfuzi f'isem is-socjeta` Mediterranean Film Studios Limited

Il-Qorti,

A. CITAZZJONI:
Rat ic-citazzjoni ta' l-attur nomine li biha ippremetta:

Illi s-socjeta` attrici kriet lis-socjeta` konvenuta diversi bicciet tat-taghmir li gew usati fil-film "The Sun Never Sets".

Illi skond ir-rati kurrenti l-hlas tal-kiri jammonta ghal hmistax-il elf mija u sebghin lira maltin u tmienja u tmenin centesmu (Lm15,170.88c) kif jidher fl-invoice dokument A.

l-attur nomine talab lill-Qorti:

1. Is-somma ta' hmistax il-elf mija u sebghin lira Maltin u tmienja u tmenin centezmu (Lm15,170.88c) hlas ta' kiri ta' taghmir.

Bl-ispejjez inkluzi dawk ta' l-ittra ufficjali tat-22 ta' Marzu, 1985 u bl-imghax kummercjali kontra l-konvenut nomine li gie mharrek ghas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni tal-fatti, il-lista tax-xhieda, u d-dokumenti prezentati mill-attur nomine.

B. ECCEZZJONIJIET:

Rat in-nota ta' eccezzjonijiet ta' Lino Cassar nomine li biha eccepixxa:

1. Illi preliminarjament huwa ma ghandux ir-rapprezentanza gudizzjarja tas-socjeta` konvenuta u ghaldaqstant ghandu jigi liberat mill-osservanza tal-gudizzju.

2. Illi subordinament u fil-meritu, il-pretensjoni tas-socjeta` attrici, in kwantu diretta kontra s-socjeta` konvenuta, hi ghal kollox infondata fid-dritt u fil-fatt billi l-ordni u ftehim ghall-kiri ta' tghamir ma sarx mis-socjeta` konvenuta jew minn xi rapprezentant legittimu taghha, izda sar minn haddiehor, u ghalhekk din is-socjeta` konvenuta ma ghandha l-ebda responsabbilita` ghall-hlas dwar dak il-kiri.

Billi din hi l-kwistjoni fondamentali li ghandha tigi deciza fl-ewwel lok il-konvenut nomine jirriserva li jaghti eccezzjonijiet ohra jekk ikun il-kas wara li tkun giet deciza din il-kwistjoni.

3. Salvi eccezzjonijiet ohra.

Rat id-dikjarazzjoni tal-fatti, il-lista tax-xhieda u d-dokumenti prezentati mill-konvenut nomine.

Rat l-atti kollha tal-kawza.

Semghet lix-xhieda bil-gurament.

Semghet l-abili difensuri.

Ikkunsidrat

C. PROVI:

Rat id-digriet tat-2 ta' Ottubru 1985 li permezz tieghu Dr. Saviour Demicoli gie nominat bhala perit legali.

Rat is-sentenza tat-23 ta' Gunju 1986 li permezz taghha l-Qorti laqghet it-talba ta' l-attur *nomine* ghall-korrezzjoni fis-sens li l-kliem Lino Cassar ikun sostitwit bil-kliem Vincent Farrugia kull fejn hemm bzonn. In vista ta' dik l-ordni, il-Qorti ma komplietx tiehu konjizzjoni ta' l-ewwel eccezzjoni tal-konvenuta.

Rat id-digriet tat-23 ta' Gunju, 1986 li bih gie nominat bhala perit Legali Dr. Joseph Zammit Mckeon in sostituzzjoni ta' Dr. Saviour Demicoli.

Rat ir-rapport tal-Perit Legali <u>Dr. Joseph Zammit McKeon</u> li fih issemma li:

Il-vertenza tal-kawza fil-qosor hija li l-attur nomine kera scaffolding ghall-uyzu fil-film "*The Sun Never Sets*" u jallega li s-socjeta` konvenuta kienet responsabbli ghall-hlas tat-taghmir mikri. Min-naha l-ohra s-socjeta` konvenuta tinsisti li l-hlas kellu jsir mill-*producer* tal-film. Fil-fatt il-progett kien abbandunat f'Malta. It-termini tal-kirja huma deskritti fid-dokumenti LA1 u LA2.

" **E. <u>RISULTANZI</u>**

50. Fuq l-iskorta tal-provi kollha li ngabru, jirrizulta li fl-istores tas-socjeta` konvenuta ma kienx hemm scaffolding sabiex jinqeda bih il-producer tal-film "The Sun Never Sets" peress li l-iscaffolding li kellha s-socjeta` konvenuta

kien intuza ghall-film “Christopher Colombus”. Kien ghalhekk li l-producer jew ir-rappresentant tieghu u cioe` Leon Davis kienu riferuti mis-socjeta` konvenuta lis-socjeta` attrici. Huwa pacifiku li l-producer ma kienx jaf bis-socjeta` attrici qabel ma introducietu maghha s-socjeta` konvenuta. Sahansitra ipprovdiet bl-istationery taghha biex jaghmel l-ordni.

51. Kuntrarjament ghal dak li xehed Albert Galea u indipendentement min-nomenklatura tal-formola, id-dokument LA1 fih l-ordni, il-kwantita`, il-prezz u z-zmien tal-kirja. Mill-kontenut taghha, jidher car li ma kenitx “request form” semplici izda ordni biex issir “supply” ghall-prezz u termini ohra pattwiti. Inoltre jekk il-producer ma setax jottjeni t-taghmir mill-istores tas-socjeta` konvenuta, ma kellux ghalfejn ikollu dik il-form partikolari li kien ottjena minghand is-socjeta` konvenuta. Albert Galea ma setax ighid ghala Davis uza stationery taghhom biex ghamel l-ordni. Ir-raguni li ta hu kienet: “Probabbilment tawh taghhom biex jinqeda”.

52. Ghalkemm jirrizulta li Leon Davis ma kienx impjegat tas-socjeta` konvenuta, ma jfissirx li bil-firma tieghu fuq dokumenti LA1 u LA2 ma kienx qed jorbot lis-socjeta` konvenuta fil-konfront tas-supplier.

53. Minhabba taqlib li ghaddiet minnu s-socjeta` konvenuta, ir-ricerka ta’ xi stores issue vouchers relatati mal-kaz ma kenitx possibbli u ghaldaqstant l-attendibilita` ta’ dak li sostna Albert Galea ma setghetx tigi kontrollata. Jibqa’ l-fatt pero` li una volta irrizulta li l-klijent tas-socjeta` konvenuta qatt ma ha taghmir mill-istores taghhom, ma setghet qatt tohrog invoice mis-socjeta` konvenuta biex thallasha ta’ taghmir li kellu jiehu mill-istore.

54. Issa hawn jinsab il-qofol tal-kwistjoni. Jekk kif ighidu x-xhieda tas-socjeta` konvenuta l-istores issue voucher kellu biss funzjoni interna ghall-kumpanija, xi spjegazzjoni hemm sabiex dik il-formola tinghata lill-producer biex jordna apparat minghand terzi li s-socjeta` konvenuta ma kellhiex disponibbli. Ma hemmx dubju li dizgwid – jekk kien hemm – inholoq unikament mis-socjeta` konvenuta.

L-esponent jenfasizza li l-bazi tan-negozju specjalment fejn hemm “credit terms” isib ir-raison d’etre tieghu fil-bona fides u ghaldaqstant una volta s-socjeta` konvenuta ipprovdiet hi l-istationery lill-producer, una volta kienet taf li kien se jaghmel ordni barra l-istores taghha ma’ terzi, una volta kienet hi li irreferiet lill-producer lis-supplier, huwa biss naturali li ghalkemm iffirma l-ftehim il-producer l-obbligazzjoni ghall-hlas kienet tas-socjeta` konvenuta. Ghalhekk mhux legalment ammissibbli li s-socjeta` konvenuta ippruvat tohrog mill-obbligazzjoni certament ghaliex il-producer kien inadempjenti fil-konfront taghha jew addirittura ghal ragunijiet li taf is-socjeta` konvenuta ma addebitatx hi lill-producer.

55. Anke mix-xhieda ta’ Albert Galea, irrizulta li l-kuntatti tal-producer mas-supplier saru mis-socjeta` konvenuta. Issa jekk kif jghid Albert Galea s-socjeta` konvenuta issekondat ghal mal-producer lill-impjegat taghha Victor Galea biex ighinu f’kull ma kien jehtieg, wiehed jistaqsi ghala dan Victor Galea ma tressaqx bhala xhud biex ifisser x’gara u x’kien il-ftehim. Albert Galea ma jistax ikun konvincenti meta jghid li l-funzjoni tas-socjeta` konvenuta fil-konfront tas-socjeta` attrici waqfet sal-mument tal-kuntatt una volta kellha impjegat taghha fil-qofol tal-preparamenti tal-film u una volta ipprovdiet lill-producer bi stationery taghha biex taghmel ordnijiet minghand terzi. Jekk in-negozjati saru direttament bejn is-socjeta` attrici u l-producer kien proprju ghaliex il-producer kien jaf x’jehtieg izda jekk il-komunikazzjoni bejn il-producer u s-socjeta` konvenuta kienu mankanti ghal mitt raguni li seta’ kiem hemm ma jwaqqax in-negozju u jillimitah ghal relazzjoni estranea ghas-socjeta` konvenuta.

56. Il-fatt li s-socjeta` konvenuta ma irrintraccjat ebda wiehed mid-dokumenti l-aktar rilevanti ghall-kaz idghajjef b’mod qawwi mhux daqstant il-kredibilita` tar-rappresentanti taghha izda s-sostentament tad-difiza taghha.

57. L-argument tas-socjeta` konvenuta li una volta fil-kaz in kwistjoni ma kenitx segwita l-procedura tal-“purchase order” billi si trattava ta’ servizz minghand

supplier ifisser allura li ma kenitx responsabbli ghall-hlas hi versu s-supplier ma jregix ghaliex minn imkien ma irrizulta mill-provi li s-socjeta` attrici kienet specifikament avzata mis-socjeta` konvenuta li hi ma taghmilx tajjeb ghall-hlas minghajr purchase order. Galadarba rrizulta li l-producer kien introdott mas-socjeta` attrici mis-socjeta` konvenuta u din ta' l-ahhar kienet taf li kien jehtieg scaffolding minghand is-socjeta` attrici ma messha tatu ebda stationery taghha biex jiddokumenta s-servizz u t-termini tal-hlas.

58. Tenut kont tal-mod kif kien kondott in-negozju bejn is-socjetajiet kontendenti, il-fatt li fil-kaz odjern id-dokumenti LA1 u LA2 ma kienux iffirmati minn rapprezentant tal-kumpannija ma jwaqqax il-kaz tas-socjeta` attrici ghaliex fil-fattispece Leon Davis kellu l-mandat tacitu tas-socjeta` konvenuta konfermat minn stationery li tatu hi stess sabiex jaghmel l-ordni hu u l-hlas isir bil-metodu normali. Vis-à-vis is-supplier is-socjeta` konvenuta kienet tkun hi responsabbli pero` mbaghad hi dejjem kellha dritt ta' rifuzjoni minghand il-producer flimkien mal-kummissjoni taghha.

59. Jekk skond Alfred Mifsud l-istores issue voucher ma kien qatt intiz biex jintuza meta ssir ordni lil terzi, jibqa', mhux spjegat ghaliex il-producer intbaghat bi ktejjeb ta' stores purchase orders ghand is-socjeta` attrici biex jaghmel ordni ta' scaffolding li ma kienx disponibbli mill-istores tas-socjeta` konvenuta.

60. Anke tenut kont tal-principju "onus probandi incumbit ei qui dicit", l-esponent huwa tal-fehma li abbazi ta' preponderanza ta' probabilitajiet is-socjeta` attrici rnexxielha tipprova li s-socjeta` konvenuta hija debitrici taghha fl-ammont indikat fic-citazzjoni. L-ammont "ut sic" qatt ma gie kontesat u ma irrizultat ebda cirkostanza li timpedixxi l-accettazzjoni tieghu. Fil-fehma ta' l-esponent, is-socjeta` attrici pprovat sodisfacjentement u konkludement it-talba taghha, liema talba ghandha ghalhekk tkun milqugha kif dedotta bl-imghax kif mitlub."

Rat ix-xhieda ta' Dr. Joseph Zammit Mckeon in eskussjoni fejn b'referenza ghall-ewwel domanda dwar il-paragrafu tlettax tar-relazzjoni tieghu, fejn ikkonstata li Leon Davis kien ir-rapprezentant tal-*producer*, kif jirrikoncilja dan il-fatt ma' dak li qal fil-paragrafu 18 b'referenza ghax-xhieda ta' Lawrence Attard, u cioe` li l-ordni saret mis-socjeta` konvenuta skond id-dokumenti LA1 u LA2, it-twegiba tieghu kienet li ma hemm l-ebda dizgwid jew kontradizzjoni bejn iz-zewg ***statements***, ir-raguni li f'paragrafu 13 jinghad li mhux kontestat li Leon Davis kien ir-rapprezentant tal-*producer*, kien hu li ffirma dokumenti LA1 u LA2, izda hu irrileva li mill-persuni li xehedu dawk li setghu jiccaraw kif sar in-negozju u ma' min kienu Lawrence Attard, Albert Scerri u Albert Galea proprju ghaliex dan Leon Davis qatt ma gie prodott bhala xhud. Ir-raguni naturali kienet li din il-persuna kienet halliet dawn il-Gzejjer. Fix-xhieda tas-Sur Attard jew estratt minn dak li qal hu, paragrafu 18 hu qal li l-kumpanija estera li giet Malta biex tigbed il-*film* bl-isem *The Sun Never Sets* ghamel kuntatt mas-socjeta` attrici tramite s-socjeta` konvenuta. Il-kuntatt sar ma' Albert Scerri tas-socjeta` attrici u l-ordni saret mis-socjeta` konvenuta skond id-dokumenti LA1 u LA2 u l-kunsinna saret skond dik l-ordni, dana huwa skond x'qal is-Sur Attard. Il-kontradizzjoni li ma hix qeda hemmhekk proprju ghal din ir-raguni ghaliex ghalkemm dan Leon Davis kien impjegat tal-*producer* jew kien intbghat hemm mill-*producer* pero` kollox sar tramite s-socjeta` konvenuta u s-socjeta` konvenuta kienet tqis li introduciet lil din il-persuna mas-socjeta` attrici. Xtaq jaghmilha cara li f'din il-kawza li almenu irrizulta kien li dan ma kienx kaz ta' ghandek is-socjeta` attrici, mar dan Leon Davis habbat il-bieb taghhom jew cemplilhom bit-telefon, jew baghtilhom xi *e-mail* biex dan jaghmel kuntatt maghhom, almenu mhux hekk irrizulta. Li irrizulta kien illi dan Davis ghamel il-kuntatti tieghu mas-socjeta` konvenuta, is-socjeta` konvenuta introducietu hi mas-socjeta` attrici u skond ma irrizulta, irrizulta mill-provi hekk kif rahom hu, kienet hi li introduciet mieghu, ipprovidietlu anke l-istationary biex ikun jista' jaghmel in-negozju mieghu u l-bzonnijiet tieghu kienu indirizzati lis-socjeta` attrici u r-ragunijiet ghax forsi gja` qalhom fir-relazzjoni pero` mbaghad forsi waqt li kien qed jirrispondi jkun

hemm aktar kjarezza fuq dan il-punt. Jigifieri hu ma jarax kontradizzjoni bejn iz-zewg *statements*.

Dwar it-tieni domanda li tghid b'referenza ghall-paragrafu 19 mir-relazzjoni tieghu, korrett li qal li skond il-konstatazzjonijiet tieghu l-ftehim li kien jirregola n-negozju mertu tal-kawza huwa rakkjuz fid-dokumenti LA1 u LA2.

It-tielet domanda kienet b'referenza ghall-paragrafi 23 u 24 mir-relazzjoni, kemm kellha importanza fil-konkluzjonijiet tieghu x-xhieda ta' Albert Scerri dwar dak li allegatament qallu l-Ingliz (Leon Davis) u cioe` li kien qed jitkellem f'isem is-socjeta` konvenuta, hu jaghti piz lil kull prova li tigi, ma joqghodx jixxindi wahda minn ohra, kemm provi orali u kemm provi dokumentali. Issa hu ta affidament jew ta piz, ghal dak li qal is-Sur Scerri daqstant iehor bhal ma ta xhieda ohra, fosthom anke tas-Sur Albert Galea.

Fil-paragrafu 31 fid-domanda numru 4 tghid hekk b'referenza ghall-paragrafu 31 mir-relazzjoni tieghu, x'piz kellu dan il-fatt li johrog mill-ittra msemmija fl-istess paragrafu, fuq l-opinjoni tieghu dwar it-tieni eccezzjoni mressqa mis-socjeta` konvenuta, l-ittra in kwistjoni kienet li f'mument partikolari s-socjeta` konvenuta qabel l-ittra tat-13 ta' Marzu 1984 ghax trid tara s-sekwenza, ma kien hemm, kien hemm prattikament silenzju min-naha tas-socjeta` konvenuta, imbaghad sa dak in-nhar ghax hekk kien qed jinghad minn dan ix-xhud partikolari, is-socjeta` konvenuta qatt ma qalet li mhix obbligata thallas jew mhix responsabbli ghall-hlas imma jekk dak kien hemm fis-sens li ma kienx hemm bil-miktub illi hi mhux qed tichad responsabbilta` ghall-hlas jew qed tichad responsabbilta` ghall-hlas f'dan il-kaz partikolari bill-mod kif iddeportat ruhha s-socjeta` konvenuta, kienet qeda tidhol f'obbligi li jitfghu responsabbilta` fl-opinjoni tieghu ghall-hlas tal-kreditu.

B'referenza ghall-paragrafu 33, il-konkluzjoni li jaghmel Albert Scerri ssegwi l-premessa, u cioe` li galadarba LA1 u LA2 hargu fuq *letterhead* tas-socjeta` konvenuta, kienet l-istess socjeta` konvenuta responsabbli ghall-hlas, kienet

id-domanda. Hu meta xi hadd jiehu b'dokument jew bl-*letterhead* ipprovduta mis-socjeta` konvenuta, ma ninsewx kien bniedem estranju dan, dan kien *a foreigner*, jigi ghand *supplier* Malti li jkollu kuntatti, almenu hekk jirrizulta, ikollu kuntatti mas-socjeta` konvenuta ghaliex is-socjeta` attrici irrizulta li kienet involuta f'dan ix-xoghol u kienet tipprovidi hafna *props* u *equipment* ghax-xoghol, ghall-industrija tal-*films*. *Letterhead* li mhux kontestat li huwa dokument tas-socjeta` konvenuta ma' jistax jigi trattat qisu bicca karta ma tiswa xejn.

Domanda numru 6, b'referenza ghall-paragrafi minn 42 sa 44 li huma d-dokumenti in kwistjoni, ikkosta d-differenza bejn l-imsejha "*stores issue voucher*" u *purchase order* normali, ghallinqas mix-xhieda tas-socjeta` konvenuta, iva jekk wiehed jgharbel ix-xhieda tas-socjeta` konvenuta ghalihom hemm differenza bejn l-uzu ta' *stores issue voucher* u *purchase order* normali, fil-qosor, skond is-socjeta` konvenuta l-iskop ta' *stores issue voucher* kien dan, imur *producer* tal-*films* u jkollu bzonn l-*equipment*. L-*istores issue voucher* skond is-socjeta` konvenuta kien intiz, kien dokument intern illi meta l-*producer* jew min ghandu interess li jkollu *equipment* li kien *available* ghand is-socjeta` konvenuta, dana kien imur b'dana l-*voucher* u jitlob l-*equipment* u jigi *delivered*. Meta dak l-*equipment* ma hux *available* allura qed jigi *outsourced* allura jintuza l-*purchase order*.

B'referenza ghall-paragrafu 52, ikkonstata li Davis ma kienx lanqas rapprezentant tas-socjeta` konvenuta imma kien rapprezentant tal-*producer* u dana minkejja li ntuza dokument ufficjali tas-socjeta` konvenuta, hu diga irrispondieha, Mr. Davis ma kienx impjegat tas-socjeta` konvenuta, ma kienx persuna li pero` qabdet u marret ghand is-socjeta` attrici minn jeddha, kienet indirizzata mis-socjeta` konvenuta almenu kif irrizultaw il-fatti biex tmur ghand is-socjeta` attrici.

Iz-zewg kontrattanti fl-opinjoni tieghu ma kienux il-*producer* u s-socjeta` attrici, imma l-kontrattanti kif spjega fil-paragrafu 54 kienu l-partijiet f'din il-kawza.

Is-socjeta` konvenuta meta nqala’ d-*dispute* dwar il-hlas cahdet ir-responsabbilta`, pero` waqt, dak ma jhassarx l-imgieba tar-rapprezentanti taghha u kif gabu ruhhom fil-vicenda kollha taghha. Jigifieri dawk iz-zewg dokumenti jigu inkwadrati wkoll fl-imgieba tar-rapprezentanti taghha f’din il-kwistjoni.

L-ahhar domanda kienet ghamilx konsiderazzjoni dwar il-*quantum* mitlub mis-socjeta` attrici u dana fid-dawl tat-tielet u r-raba’ dikjarazzjoni guramentata tal-fatti li taghmel is-socjeta` konvenuta flimkien man-nota ta’ eccezzjonijiet taghha, il-*quantum* tad-danni jirrizulta minn dawn id-dokumenti li gew esebiti. Waqt il-gbir tal-provi s-socjeta` konvenuta, id-danni ma kontestathomx u ma ngabet ebda prova li lilu ggieghelu jiddubita jew jahseb diversament dwar il-*quantum* tad-danni. Kellu dokument li huwa guramentat, huwa ikkonfermat, mhux kontestat mill-parti l-ohra u allura accettah. Kien qed jirriferixxi ghal-kiri tal-*props*.

D. KUNSIDERAZZJONIJIET:

Illi l-Onorabbli Qorti ta’ l-Appell fil-5 ta’ Ottubru, 2001 fil-kawza fl-ismijiet **Louis Theuma vs Anthony Borg** irriteniet illi:

“l-appellant jilmenta, u f’dan ghandu jinghata ragun, illi l-ewwel Qorti illimitat il-gudikat taghha ghal adozzjoni tar-rapport peritali li hi dikjarat li kienet accettabbli ghaliha taht kull aspett. F’okkazzjonijiet simili kien hemm gudikati ta’ din il-Qorti fejn is-sentenza appellata tkun iddikjarata nulla u l-atti rimessi lill-Ewwel Qorti in kwantu s-sentenza tkun tiddifetta mill-element essenzjali taghha, dik li taghti motivazzjoni xierqa ghad-decizjoni taghha. Il-Qorti kellha kull dritt li taddotta rapport peritali li jkun sewwa investa t-talbiet attrici u l-eccezzjonijiet tal-konvenut skond l-inkarigu moghti pero’ tali adozzjoni kellha tkun wahda kritika fis-sens wiesgha tal-kelma u s-sentenza kellha allura taghmel accenn ghas-sottomissjonijiet tal-kontendenti dwar ir-rapport peritali u taghti raguni anke b’mod sintetiku ghaliex ciononostante l-Qorti kienet tal-fehma li tinkorpora l-qalba tar-relazzjoni bhala l-motivazzjoni tas-sentenza taghha, kif ghamlet il-Qorti f’dan il-kaz”.

[Ara wkoll PA – LFS – 22/6/04 **Clive Simpson vs John Saliba noe et**].

Ukoll fil-kawza fl-ismijiet **Vella Carmel vs Sammut Victor** (Prim'Awla – Imh. P. Sciberras), deciza fit-18/2/2004 intqal:
"Issa huwa pacifiku f' kazijiet ta' din ix-xorta illi l-gudizzju tal-Qorti kellu necessarjament ikun bazat fuq l-opinjoni teknika tal-perit nominat minnha. Dan aktar u aktar fejn il-parti nteressata ma tkunx ipprevaliet ruhha mill-fakolta lilha koncessa b' talba ghan-nomina ta' periti addizzjonali. Ara "**Giswarda Bugeja *et* -vs- Emmanuele Muscat *et***", Appell Civili, 23 ta' Gunju 1967;

Huwa minnu illi skond l-Artikolu 681 tal-Kapitolu 12 il-Qorti ma hijiex tenuta jew marbuta li taccetta l-konkluzjonijiet tar-rapport tal-perit u li, bhal materjali istruttorji ohrajn huma kontrollabbli mill-gudikant, kontra l-konvinzjoni taghha nfisha. "Dan pero` ma tistax taghmlu b' mod legger jew kapriccjuz. Il-konvinzjoni kuntrarja taghha kellha tkun ben informata u bazata fuq ragunijiet li gravement ipoggu fid-dubbju dik l-opinjoni teknika lilha sottomessa b' ragunijiet li ma ghandhomx ikunu privi mill-konsiderazzjoni ta' l-aspett tekniku tal-materja taht ezami" - "**Philip Grima -vs- Carmelo Mamo *et nomine***", Appell, 29 ta' Mejju 1998. Anzi, gie wkoll sewwa ritenut illi "f' cirkostanzi bhal dawn ikun pruzuntuz ghall-gudikant illi jiddipartixxi bla raguni verament valida mir-relazzjoni peritali. Dana mhux biss ghax ma kellux il-mezzi ghad-disposizzjoni tieghu biex serenement jinoltra ruhu fl-aspetti teknici tal-meritu, imma wkoll ghaliex necessarjament tkun tonqsu dik il-konoxxenza mehtiega biex, b' mod kritiku, jasal ghal konvinciment divers minn dak li jkunu waslu ghalih l-esperti minnu nominati" - "**Benjamin Camilleri *nomine* -vs- Charles Debattista *nomine***", Appell, 9 ta' Frar 2001."

Fil-kawza **Champalin Company Limited vs Emmanuel Debono et** (Imh. J. R. Micallef - 01/03/2004) inghad:
"Ir-ragunament imfisser tant tajjeb fir-Rapport imressaq minnu jikkostitwixxi determinazzjoni ta' fatt li din il-Qorti sejra toqghod fuqu ghaliex, ghalkemm *dictum expertorum*

numquam transit in rem judicatam, il-konkluzjonijiet ta' perit tekniku jikkostitwixxu prova u mhux semplici opinjoni jew suspett. Tali fehmiet ghandhom is-sahha ta' prova bhal kull prova ohra ammissibbli fil-ligi, u jibqghu jgawdu din il-kwalita' sakemm ma jigux kontestati, jew permezz ta' provi ohrajn kuntrarji ghalihom jew inkella b'sottomissjonijiet serji u tajbin bizzejjed li juruhom bhala fehmiet inattendibbli u li ma jitwemmnux App Civ 9/2/2001 – Camilleri vs Debattista]. Ghalkemm il-Qorti m'hijiex marbuta li toqghod ghal fehmiet ta' perit minnha mahtur kontra l-konvinzjoni taghha nnifisha [Kap 12 Art 681] , madankollu l-*giudizio dell'arte* ma jistax u m'ghandux jitwarrab facilment, sakemm ma jkunx jidher b'mod car li l-fehmiet u konkluzjonijiet tal-perit huma irragonevoli [App Civ 23/6/1967 Bugeja vs Muscat et]."

Il-konvenuta fin-nota taghha sostniet li mill-provi prodotti quddiem il-perit legali, u anke minn konkluzjonijiet raggunti mill-istess perit legali li l-kiri sar direttament u akkont biss ta' certu Leon Davis li ma kienx qieghed jirraprezenta lis-socjeta` konvenuta izda kien qieghed jirrapprezenta lill-*producer* tal-*film* in kwistjoni, ossija s-socjeta` Cable Communication Co. Ltd. Dan hu dak li sostniet is-socjeta` konvenuta mill-bidu izda li la ikkonvinciet lill-Perit Legali u lanqas lill-Qorti. L-aktar prova li tmur dijametrikament oppost ghal dak sostnut mis-socjeta` konvenuta huwa l-fatt ta' l-uzu tal-*letterheads* ta' l-istess socjeta` konvenuta u l-parti konsiderevolment attiva li hadet l-istess socjeta` konvenuta li juri car li ma kenitx semplicement xi agent izda li keinet qieghdha hi stess tordna l-oggetti in kwistjoni. L-ordni li saret mas-socjeta` attrici huwa intestat f'isem is-socjeta` konvenuta. Il-fatt li dan id-dokument gie iffirmat minn Leon Davis *se mai* jaghti d-dritt lis-socjeta` konvenuta biex hi tagixxi fil-konfront ta' Davis jew ta' min jirrapprezenta, u cioe` lil Cable Communications Limited. Id-dokumenti LA1 u LA2 a fol 282 u 283 tal-process ma jistax ikun li jhallu dubju f'mohh min qed jiggudika li l-ordni saret mis-socjeta` konvenuta. Dan mhux kaz fejn silfithom bicca karta izda car daqs il-kristall li kienet is-socjeta` konvenuta li talbet il-kirja.

Fil-kors tal-kawza dan kollu deher matul il-provi u f'ebda hin is-socjeta` konvenuta ma ippruvat li tipproduci xi affidavit ta' Leon Davis. Il-fatt li skond is-socjeta` konvenuta Davis kien jirrapprezenta lil Cable Communications Limited b'ebda mod ma jiskulpa lis-socjeta` konvenuta *vis-a-vis* s-socjeta` attrici ghax is-socjeta` konvenuta ordnat minghand l-attrici propju wara li tkellmet ma' Davis. Irrizultat anke l-parti attiva li kienet tiehu s-socjeta` konvenuta bejn il-*producers* u s-socjeta` attrici.

Fit-trattazzjoni s-socjeta` konvenuta ippruvat tattakka li ma ngabitx prova ta' kemm *scaffolding* intalab u anqas dwar ammont dovut, izda jirrizulta car li fil-kors tal-kawza in segwitu li s-socjeta` attrici ghamlet il-provi (ghalkemm veru ftit limitati) taghha, is-socjeta` konvenuta m'ghamlet xejn f'dan ir-rigward. Jinghad li fin-nota ta' eccezzjonijiet ma saret ebda kontestazzjoni dwar il-*quantum* kemm ta' taghmir kif ukoll tal-prezz mitlub.

E. KONKLUZJONIJIET:

Ghal dawn il-motivi tichad it-tieni eccezzjoni tas-socjeta` konvenuta li l-ordni u ftehim ghall-kiri ta' taghmir ma sarx mis-socjeta` konvenuta jew xi rapprezentant legittimu taghha.

Tilqa' t-talba attrici u tikkundanna lis-socjeta` konvenuta thallas lil dik attrici s-somma ta' Lm15,170.88, ossija €35348.15.

Bl-ispejjez u bl-imghax kummercjali kontra s-socjeta` konvenuta.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------